

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om enskilda vägar

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att de bestämmelser i lagen om enskilda vägar som gäller vägdelägarnas rätt att begränsa användningen av en väg för andra än vägdelägarna ändras. Då staten eller kommunen även med stöd av någon annan lag än lagen om enskilda vägar understöder väglaget eller vägdelägarna gemensamt vid underhåll, förbättring eller byggande av vägen får inte användningen av vägen för trafik som gagnar någon annan än vägdelägarna förbjudas.

Förutom att vägdelägarna eller väglaget kan utfärda allmänt förbud mot att använda vägen för trafik med motor- eller hästfordon föreslås att vägdelägarnas eller väglagets tillstånd skall behövas även för sådan verksamhet på vägen som ordnas av någon annan än en vägdelägare och som medför olägenhet som inte är ringa. I sådana fall kan under vissa förutsättningar andra än vägdelägare förbjudas att använda vägen eller deras rätt att

använda vägen begränsas.

I propositionen föreslås dessutom utvidgade möjligheter att i samband med en vägför rättning företa ett ägobyte eller överföring av ett område från en fastighet till en annan. Sådana ägoregleringar kunde företas även i andra fall än då regleringen behövs för beviljande av vägrätt till en ny väg eller för byggande av väg. Dessutom skall förrättningsmännen ha rätt att besluta om ägoreglering även om ingen av sakägarna så kräver, förutsatt att ägoregleringen anses viktig för åstadkommande av en ändamålsenlig fastighetsindelning. Ytterligare föreslås att även väghållaren av en allmän väg eller en banhållare skall kunna söka lokal vägför rättning för en enskild väg.

Det föreslås även att i lagen görs vissa tekniska ändringar.

Denna lag träder i kraft vid ingången av 2003.

MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

1.1. Stängande av en väg för trafik som gagnar andra än vägdelägarna (96 §)

I lagen om enskilda vägar (358/1962) gjordes flera ändringar genom den lag som trädde i kraft den 1 januari 2001. I samband med detta ändrades även 96 § 1 mom. lagen om enskilda vägar som gäller öppethållande av en enskild väg. Gällande blev den princip som redan tidigare ingått i lagen och som an-

ger att om staten eller kommunen understöder underhållet av en enskild väg eller om kommunen svarar för kostnaderna för underhållet av en sådan väg, får användningen av vägen för annat än trafik som gagnar vägdelägarna inte förbjudas. Skyldigheten att hålla en väg öppen gäller enligt 96 § 2 mom. under en tid av tio år efter att den sista bidragsraten lyfts eller efter att kommunen avslutat sitt vägarbete, om kommunen beviljat bidrag för byggande av en enskild väg eller byggt en väg helt eller delvis med kommunens medel.

Statsbidrag för byggande av enskilda vägar har upphört genom en ändring av lagen om enskilda vägar som trädde i kraft den 1 januari 1996. Enligt ikraftträdelsebestämmelserna i denna lag får användningen av vägen för annat än trafik som gagnar vägdelägarna inte förbjudas under en tid av tio år efter att den sista bidragsraten har lyfts. Nuförtiden kan statsbidrag beviljas inte bara för underhåll av en enskild väg utan också för förbättring av den. Enligt 6 § 2 mom. lagen om enskilda vägar räknas förbättring av väg som byggande av väg. Sedan 1996 har det varit oklart huruvida ett väglag som fått bidrag för förbättring av en väg kan stänga av vägen eller inte då det inte finns någon bestämmelse om saken.

Staten kan understöda underhållet av enskilda vägar även med stöd av andra lagar än lagen om enskilda vägar. Då riksdagen behandlade regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om finansiering av hållbart skogsbruk (RP 198/2000 rd) konstaterade jord- och skogsbruksekonomiska utskottet i sitt betänkande 5/2001 rd att frågan hur den föreslagna ändringen och rätten till stöd påverkar de begränsningar som får gälla för användningen av en väg väckts. Utskottet konstaterade att i lagen om enskilda vägar ingår bestämmelser som anger hur bidrag från staten eller kommunen påverkar fastställande av begränsningar att använda vägen. Vid utskottets expertutredning framgick dock att lagen om enskilda vägar på denna punkt är oklar och lämnar rum för tolkning. Utskottet har helt allmänt framhållit att det innan lagen eventuellt preciseras krävs en särskild utredning med en övergripande bedömning av dels skyldigheten att hålla vägen öppen och rätten att stänga av vägen, dels dessa två faktorer förhållande till olika typer av bidrag. På basis av utskottets utlåtande har justitieministeriet föreslagit att kommunikationsministeriet tillsammans med jord- och skogsbruksministeriet vidtar behövliga åtgärder för förtydligande av rättsläget.

Oklarheten vid tolkning av 96 § lagen om enskilda vägar gäller enligt vilken lag statsbidraget som anges i bestämmelsen beviljas. I rättspraxis har förekommit avstängning av en sådan väg, för vars byggande har beviljats

lån och understöd av skogsförbättringsmedel. Högsta domstolen ansåg i sitt avgörande KKO:1991:30, att lån och understöd som av statens skogsförbättringsmedel beviljats vissa lägenheter för byggande av en enskild väg inte är sådana i 96 § 3 mom. lagen om enskilda vägar avsedda bidrag, som skulle hindra väglaget att utfärda i 80 § 1 mom. nämnda lag avsett förbud mot färdsl på vägen.

I allmänhet kan det anses motiverat då den offentliga makten deltar i underhållet av en enskild väg med bidrag och arbetsprestationer, att även någon annan än vägdelägarnas trafik tillåts på vägen. En förutsättning borde dock vara att bidraget beviljas den som håller den enskilda vägen, eller i fråga om ett organiserat vägföretag väglaget och i övriga fall vägdelägarna gemensamt och att bidraget beviljas för väghållningen, dvs. underhåll och förbättring av vägen eller byggande av en ny väg. Sådant statsbidrag kan beviljas t.ex. med stöd av sysselsättningslagen (275/1987), lagen om regional utveckling (1135/1993) eller lagen om stöd för nyskiften (24/1981). Kommunerna kan med stöd av kommunallagen (365/1995) stöda enskilda vägar med penningbidrag eller olika arbetsprestationer. Däremot skulle ett sådant bidrag som den finansiering som anges i lagen om finansiering av hållbart skogsbruk (1094/1996), där understödstagare inte är väglaget eller vägdelägarna gemensamt utan en enskild markägare, inte påverka rätten att stänga av vägen för utomstående trafik.

Med stöd av vad som anförts ovan föreslås att 96 § 1 mom. ändras så att om staten eller kommunen med stöd av lagen om enskilda vägar eller någon annan lag understöder väglaget eller vägdelägarna gemensamt i underhållet av vägen får användning av vägen inte förbjudas under den period som understödet gäller. Det samma gäller en väg vars underhåll kommunen bekostar. För att paragrafen skall stämma överens med framför allt lagens 80 § föreslås att väglagets eller vägdelägarnas samtycke till regelbunden trafik i ovan nämnda 96 § 1 mom. ändras till tillstånd som väglaget eller vägdelägarna beviljar.

Enligt samma princip föreslås att 2 mom. ändras så att då staten eller kommunen med stöd av denna eller någon annan lag under-

stöder väglaget eller vägdelägarna gemensamt i förbättring av en väg eller i byggandet av en ny väg, eller om vägen har byggts helt eller delvis med kommunens medel är det förbjudet att stänga av vägen under en tid av tio år efter att den sista bidragsraten har lyfts eller efter att kommunen har avslutat sitt vägarbete.

1.2. Användning av en enskild väg för verksamhet som medför olägenhet som inte är ringa

Nuläget och problemen med det (80 och 101 a §)

Förutom behovet av regelbunden trafik på enskilda vägar finns det även ofta behov av fritidstrafik på vägarna. Enskilda vägar erbjuder möjlighet till bär- och svampplockning, fiske, jakt och utfärder. Enskilda vägar är mer lättframkomliga än naturstigar och så-tillvida viktiga för användning av naturen för rekreation. Likaså orsakar även andra former av fritidsverksamhet som lantgårds-, natur- och rekreationsturism trafikbehov på enskilda vägar. Ridning och travverksamhet har blivit allt populärare hobbyer.

I enlighet med regeringsprogrammet har miljöministeriet blivit klar med en utredning "Program för utveckling av rekreation i det fria och naturturism" (Suomen ympäristö, publikation 535 från år 2002). I arbetsgruppens åtgärdsförslag ingår bl.a. ställningstagande om trygghet av allemansrätten som grund för rekreation i det fria samt trygghet av underhåll och användbarhet av det lägre vägnätverket också i samband med rekreation och turism.

Väghållaren kan fatta beslut om användningen av motor- eller hästfordon i enlighet med nuvarande 80 § 1 mom. lagen om enskilda vägar. Det eventuella förbud som begränsar användningen av vägen skall visas vid vägen. Vägen kan även stängas med en bom. Även användningen av vägen med hästfordon kan förbjudas för dem som inte har rätt till vägen. Med hästfordon avses i 11 § 2 mom. förordningen om fordons konstruktion och utrustning (1256/1992) hästdragen vagn eller släde. Däremot finns det inga be-

stämmelser om ridning i lagen om enskilda vägar.

Då en fastighet som bedriver rid- eller travverksamhet är delägare i en enskild väg beaktas den användning av vägen som föranleds av ridning eller travverksamhet vid fastställandet av vägenheter. Andra än vägdelägare kan ha rätt att rida på vägen på basis av allemansrätten eller väghållarens samtycke. Ur väghållaren av en enskild vägs synvinkel ökar ridning kostnaderna för väghållningen, vilket är orsaken till att man har velat förbjuda eller begränsa eller uppbära en bruksavgift för annan än sådan ridning som vägdelägarna ordnar. Ryttarna har dock med hänvisning till allemansrätten ansett att det i allmänhet är lagstridigt att ingripa i ridningen.

Allemansrätten är sedan länge ett gällande system i Norden enligt vilket var och en har rätt att utan särskilt tillstånd av markägaren röra sig på en annans område sporadiskt och utan att orsaka någon skada. I den juridiska litteraturen har allemansrätten beskrivits som en sådan rätt att använda någon annans fasta egendom som inte baserar sig på äganderätt eller särskilda rättigheter gällande fast egendom och som är avgiftsfri för användaren. Enligt den allmänna åsikten kan enskilda vägar på basis av allemansrätten användas till gång, skidning, cykling och i begränsad omfattning också till ridning.

Till allemansrättens karaktär hör att man iakttar en viss försiktighet och finkänslighet och inte orsakar olägenheter då man rör sig på någon annans mark. Markägaren skall tåla detta till en viss grad. Enligt 28 kap. 11 § strafflagen (39/1889) skall den som olovligen tar sig väg över någon annans gårdsplan eller på annat sätt utnyttjar mark som är i en annans besittning dömas till straff för besittningsintrång. Som besittningsintrång anses dock inte en gärning som har medfört endast ringa men.

Gång, skidning och cykling förorsakar inte väghållaren vare sig kostnader eller andra problem då vägen inte löper över hans gårdsplan. Ridning däremot lämnar ofta spår i vägens yta. Ridning i omfattande mån kan skada vägen så att detta avsevärt ökar väghållningskostnaderna. Problemen med väghållningen har ökat i synnerhet på vägar som löper nära de ridstall som används mest. Stal-

len träffar ofta avtal om användningen av vägarna och deltar i väghållningskostnaderna. Eftersom det trots allt förekommer problem gällande rätten till ridning och ersättandet av skador som ridningen orsakat, vill man klargöra lagen om enskilda vägar till den delen.

Även annan verksamhet än ridning, t.ex. ordnande av cykelevenemang eller idrottstävlingar och andra evenemang, ökar användningen av enskilda vägar. I samband med jakt kan många andra än vägdelägare röra sig och parkera fordon på enskilda vägar. På samma sätt kan i samband med olika fiskeevenemang enskilda vägar användas som parkeringsplatser på ett sådant sätt som stör delägarnas egen färdsel. I framtiden kan olika former av organiserad verksamhet som sliter på vägen öka. Dylig ofta återkommande verksamhet som ordnas av utomstående orsakar i allmänhet merkostnader för väghållningen. Därför är det också enligt allmän rättsuppfattning så att den som ordnar verksamheten ersätter de merkostnader som uppkommer. Detta är ett rätt allmänt förfarande redan nu.

Användning av väg på basis av tillstånd

I 80 § 1 mom. föreslås ett tillägg enligt vilket tillstånd krävs förutom till tillfälliga transporter också till sådan regelbunden eller tillfällig verksamhet som ordnas av någon annan än vägdelägare och som för väghållning, vägdelägare eller den fastighet genom vilken vägen löper medför olägenhet som inte är ringa. En sådan olägenhet kan uppstå bl.a. av att kostnaderna för vägunderhållet ökar, av att vägdelägarnas trafik försvåras eller äventyras eller av störningar för boendet på eller annan användning av den fastighet genom vars område vägen löper. Utgångspunkten för bestämmelsen är att sporadisk användning i allmänhet inte medför skada för vägen. Ibland kan t.o.m. tillfällig verksamhet medföra olägenhet, och regelbunden trafik medför i allmänhet olägenhet. Därför behövs tillstånd till verksamhet som förorsakar olägenhet som inte är ringa. Den verksamhet som avses i detta lagrum och som förutsätter användningen av vägen är dock inte så intensiv att den skulle överskrida de kriterier som avses i 10 § lagen om enskilda vägar och på

basis av vilka näringsidkaren borde ansöka om att bli vägdelägare.

Ordalydelsen i den förslagna bestämmelsen utesluter trafik på basis av allemansrätten. Det skall fortfarande vara tillåtet för utomstående att sporadiskt gå och cykla på enskilda vägar. Däremot skall organiserad verksamhet som oftast utövas i syfte att uppnå ekonomisk nytta, och som medför tilläggs-kostnader eller annan olägenhet för väghållningen inte omfattas av allemansrätten och därmed kräva tillstånd av vägdelägarna eller väglaget. Tillstånd krävs i allmänhet för användningen av enskilda vägar i närheten av ridstall eller i samband med idrottsevenemang. Den föreslagna ändringen påverkar varken det nuvarande innehållet eller den nuvarande omfattningen av allemansrätten.

Det föreslås att i 80 § upptas ett nytt 2 mom., där det bestäms om vem som beviljar tillståndet och hur bruksavgiften uppbärs. Vägdelägare å icke konstituerat vägföretags vägnar, och sysslomannen eller bestyrelsen å väglagets vägnar skall bevilja tillståndet till användningen av vägen. Tillståndet kan vara muntligt och även grundat på samtycke. Tillståndsproceduren skall vara så flexibel som möjligt, eftersom behovet av tillstånd kan uppkomma strax före färdsel eller transport. Bara väglagsstämman eller vägdelägarna tillsammans kan bevilja tillstånd till regelbunden användning. Vid behov kan ett tillfälligt tillstånd beviljas den som regelbundet använder vägen ända till följande väglagsstämma.

Då väganvändning medför olägenhet som inte är ringa, kan en bruksavgift uppbäras. I samband med tillståndsansökan kan arrangören och väglaget komma överens om eventuella bruksavgifter eller om ersättning av merkostnaderna t.ex. i form av arbetsprestationer. I de merkostnader till vägunderhåll skall de som tillfälligt eller regelbundet använder vägen delta enligt det förfång de förorsakar. Grunderna för bruksavgiften fastställs enligt 26 §, d.v.s. i enlighet med vad som anses skäligt med beaktande av den avgift som påförs delägare för motsvarande nyttjande av vägen och den särskilda ökning av underhållskostnaderna som nyttjandet av vägen eventuellt förorsakar. Bruksavgiften uppbärs av arrangören av evenemanget, d.v.s. arran-

gören av fisketävling, idrottsevenemang eller jakt.

Avsikten är inte att genom propositionen begränsa rätten att röra sig enligt 4 § lagen om enskilda vägar utan att precisera paragrafens innehåll så att all väganvändning kommer i samma ställning. Propositionen skulle således inte ingripa i den rörelsefrihet som anges i grundlagen eller i andra grundläggande rättigheter. I Sverige har en liknande lagändring föreslagits. På den gemensamma Internetsidan för Sveriges hästorganisationer <http://www.ridsport.se/alleman.pdf> konstateras att varken organiserad ridverksamhet eller ordnande av ridskola eller ridläger omfattas av allemansrätten. Arrangörerna uppmanas skaffa tillstånd av markägaren om markägarens marker används regelbundet för den här typen av verksamhet.

Förbud mot eller begränsning av väganvändning

Då olägenhet som inte är ringa förorsakas vägunderhåll t.ex. av många sporadiska användare eller om man annars inte kan komma överens, skall väglaget eller vägdelägarna enligt 80 § 3 mom. med kommunens samtycke utfärda förbud eller begränsning mot även annan väganvändning än färdsel med motor- eller hästfordon. På så sätt skulle väglagens beslut ha kommunens samtycke, och sakägarna skulle ha möjlighet att söka ändring. Förbudet eller begränsningen skall då närmast gälla ridning. Ärendet skall beslutas av vägdelägarna tillsammans eller vid väglagsstämman, vars beslut vägdelägare med stöd av 70 § 1 mom. lagen om enskilda vägar har rätt att föra till kommunens vägnämnd för avgörande.

Förslaget ändrar inte gällande praxis angående uppsättandet av trafikanordningar. Ett förbud eller en begränsning skall alltid anges med trafikmärke. Enligt 51 § 2 mom. vägtrafiklagen (267/1981) skall väghållaren uppsätta trafikanordning sedan denne fått kommunens samtycke. Kommunen får inte förvägra samtycket utan giltig orsak. Inom en kommun är det i regel inte vägnämnden som ger samtycke, utan det organ som bestämts i de instruktioner som fullmäktige godkänt. För tydlighetens skull föreslås i lagen en ny 101

a § i vilken det konstateras att då kommunen ger samtycke till förbud eller begränsning enligt 80 § 3 mom. lagen om enskilda vägar ger den samtidigt samtycke enligt 51 § 2 mom. vägtrafiklagen. Kommunen kan bevilja samtycke först efter att ha försäkrat sig om att vägdelägarnas eller väglagets beslut inte har förts till vägnämnden för avgörande. Den nya 101 a § gäller också kommunens samtycke enligt 96 § lagen om enskilda vägar.

Annars bevaras bestämmelserna i det nuvarande 80 § 1 mom. sakligt oförändrade i tredje momentet. Bestämmelserna som motsvarar de nuvarande bestämmelserna i 80 § 3 och 4 mom. finns i nya 4 och 5 mom.

Den föreslagna omformuleringen av 80 § orsakar ändringar i de listor som gäller vägnämndens och väglagets uppgifter i 52 § 1 mom. 11 punkt och 64 § 2 mom. 11 punkt.

Rubriken till kap.10. lagen om enskilda vägar

I rubriken till kap.10. lagen om enskilda vägar talas om tillfälligt begagnande av väg, men enligt propositionen är det även fråga om regelbunden användning. Därför föreslås att kapitlets rubrik ändras till Annan användning av väg och användning av annan mark tillfälligt såsom väg.

1.3. Ägoreglering vid förrättning av en enskild väg (38 a §)

I 38 a § i den nuvarande lagen ingår bestämmelser om fastighetsbestämning och ägoreglering vid förrättning av en enskild väg utan särskilt förordnande. Som ägoreglering kan genomföras ägobyte samt överföring av områden. Enligt gällande bestämmelser kan ägoreglering genomföras under de förutsättningar som nämns i paragrafen när behovet av arrangemang orsakas av beviljande av vägrätt för en ny väg eller byggande av en väg. En förutsättning för ägoreglering är att sökanden av vägförrättning eller ägaren till området yrkar på ägoreglering.

På grund av förändrade förhållanden har det oftare än tidigare uppstått behov att ändra existerande vägförbindelser. I samband med dessa åtgärder är det ofta nödvändigt och ändamålsenligt att genomföra ägoreglering. Då

en plankorsning på en enskild väg av trafik-säkerhetsskäl måste avlägsnas och som en följd av detta ett mindre område av en lägenhet blir isolerat av järnvägen, vore ett ägobyte eller överföring av område från en fastighet till en annan ofta en ändamålsenlig lösning. Likaså borde ofta i samband med överföring eller sträckning av en väg genomföras ägoreglering för att få till stånd en ändamålsenlig fastighetsindelning. På grund härav föreslås att möjligheterna till ägoreglering utvidgas så, att förrättningsmännen i samband med vägförrättningen utan särskilt förordnande kan utföra ägobyten och överföringar av områden oberoende av om åtgärden gäller vägen eller vägrätten ifall behovet av ägoreglering beror på ändrade vägförbindelser.

Numera får ägoreglering genomföras endast på krav av den som söker vägförrättning eller ägaren till området i fråga. Även om detta fortfarande bör hållas som huvudregel bör förrättningsmännen ha möjlighet att besluta att ägoreglering skall verkställas, trots att ingen av sakägarna i fråga ställer ett sådant krav, om ägoregleringen är viktigt med tanke på en ändamålsenlig fastighetsindelning. Det föreslås att i paragrafens 1 mom. tas in en bestämmelse om detta.

Det föreslås att i paragrafens 2 mom. tas in bestämmelser om de olika situationer i vilka ägobyte kan ske. Ordande av vägförbindelse kan kräva att ägobyte sker för att förhindra att en sådan olägenhet uppstår som skulle förhindra byggandet av vägen eller att något annat arrangemang som gäller vägförbindelsen genomförs. Särskilt på grund av avlägsnandet av plankorsningar blir man ofta tvungen att bygga över- eller undergångar eller betala ersättning för den olägenhet som omvägen medför för ordnande av synnerligen små områdens vägförbindelser. I sådana fall kan man ofta med hjälp av ägoreglering åstadkomma en sådan förändring i fastighetsindelningen att det är onödigt att bygga en ny vägförbindelse. Trots att avsikten i samband med byggande eller förbättring av en väg är att i mån av möjlighet placera vägen så att gällande fastighetsindelning inte splittras, måste vägen ofta i praktiken placeras på områden med tät fastighetsindelning så att den delar fastigheterna. I dessa fall kan en försämrad fastighetsindelning förhindras genom

ägobyte. Enligt lagförslaget kan ägobyte genomföras i sådana fall då det leder till en betydligt bättre fastighetsindelning.

Enligt förslaget skulle ägobyte vara den primära ägoregleringsåtgärden. Dock ligger fastigheterna inte alltid i förhållande till varandra så att det vore lämpligt att genomföra ägobyte. På grund härav föreslås att i stället för ägobyte kan ett område, då de förutsättningar som nämns i 2 mom. råder, överföras från en fastighet till en annan mot full ersättning i pengar, om åtgärden gäller ett område av ringa värde. Dessutom föreslås att i stället för ägobyte kan ett område överföras också då ägarna till fastigheterna i fråga kommer överens om det.

Den allmänna förutsättningen för ägobytet och överföring av området vore liksom nu att åtgärden inte medfört nämnvärd olägenhet för någon. I övrigt gäller om de nämnda åtgärderna 59, 65 och 66 § fastighetsbildningslagen (554/1995). Avsikten är att ta in en hänvisning om detta i paragrafens 4 mom.

Ett områdes användningsändamål kan ändras både som en följd av ägobyte och överföring av område. Så kan t.ex. användningsändamålet för en liten åkerdel som avskiljts av järnvägen i praktiken ändras från åker till skogsmark om den fogas till ett skogsområde på grannfastigheten. Härvid sjunker dess värde. För att det sänkta värdet på grund av ändring av användningsändamålet inte skall leda till förlust för de fastighetsägare som deltar i ägoregleringen föreslås att i 5 mom. tas in en bestämmelse om att skillnaden i värdet skall ersättas av den sakägare som drar nytta av en sådan åtgärd. Vanligen är nyttotagaren den som ansökt om reglering av vägförbindelserna och som tack vare ägoregleringen inte behöver bygga ersättande vägförbindelser eller betala ersättning för omvägen.

1.4. Sökande av lokal vägförrättning (38 c §)

I den nuvarande lagens 38 c § föreskrivs om lokal vägförrättning. Den kan verkställas inom ett område bl.a. då det inom området på grund av ändrade trafikförhållanden är nödvändigt att reglera vägrätterna så att de motsvarar de ändrade förhållandena. Som sådana

ändrade förhållanden kan också anses att trafiken på den allmänna väg som går genom området har ökat i den mån att det för upprätthållande av trafiksäkerheten och vägens förmåga att förmedla trafiken är nödvändigt att vidta åtgärder för att minska särskilt den trafik som orsakas av jordbruk på den allmänna vägen. Enligt utredning kan man genom att utveckla nätet av enskilda vägar inom området i större utsträckning än bara genom att reglera enskilda vägars anslutning till den allmänna vägen, få till stånd mera hållbara trafiklösningar och permanent minska trafiken med jordbruksmaskiner på den allmänna vägen. Härvid är det för det mesta ändamålsenligt att verkställa en lokal vägförrättning. Då i dessa fall med den lokala vägförrättningen eftersträvas en bättre trafiksäkerhet och förmåga att förmedla trafiken på den allmänna vägen föreslås att väghållaren för den allmänna vägen kan söka lokal vägförrättning. Då kommer även på väghållarens ansvar de skyldigheter som ankommer på sökande.

På grund av tågens ökade hastigheter och för att förbättra trafiksäkerheten har Banförvaltningscentralen beslutat att minska antalet plankorsningar. Härvid måste i järnvägens omgivning göras avsevärda ändringar även i nätet av enskilda vägar. För omorganisering av vägförbindelserna vore det ofta ändamålsenligt att verkställa en lokal vägförrättning. På grund härav föreslås att till 1 mom. fogas en bestämmelse att förutom väghållaren för den allmänna vägen även en banhållare kan söka lokal vägförrättning.

Då i allmänhet sökanden drar nytta av en lokal vägförrättning som verkställs på ansökan av väghållaren av en allmän väg eller en banhållare, föreslås att till paragrafen fogas ett nytt 4 mom. enligt vilket sökanden skall betala de ersättningar som orsakas av förrättningen. I undantagsfall kan även någon annan sakägare dra sådan särskild nytta av den åtgärd som verkställs vid förrättningen att han eller hon kan åläggas att delta i betalningen av ersättningar till någon del.

1.5. Övriga ändringsförslag (24, 33 a, 89 a, 97 a och 98 a §)

För att göra den nuvarande lagen tydligare

föreslås att till 24 § fogas ett nytt 3 mom., enligt vilket den ersättning för kostnaderna för byggandet av en väg som avses i paragrafen skulle åläggas endast på särskild begäran och åläggas att betalas av väglaget eller vägdelägarna gemensamt samt fördelas mellan delägarna i förhållande till vägenheterna.

Det föreslås att den paragraf om kontrollvägar som ingått i förordningen om enskilda vägar och som redan upphävts tas in i lagen om enskilda vägar som en ny 97 a §. På detta sätt kommer paragrafens lagstiftningsnivå att uppfylla bestämmelserna i grundlagen. Det föreslås att bestämmelsen i 98 a § lagen om enskilda vägar som gäller sökande av ändring gällande statsbidrag förenhetligas med motsvarande bestämmelse om sökande av ändring i statsunderstödslagen (688/2001).

Avsikten är dessutom att ändra de felaktiga laghänvisningarna i 33 a § 2 mom. och 89 a § 2 mom.

2. Propositionens verkningar

2.1. Verkningar i fråga om organisation och personal

Propositionen har inga verkningar i fråga om organisation eller personal.

2.2. Ekonomiska verkningar

Om väghållaren för en enskild väg skulle kunna uppbära avgift för den verksamhet som ordnas på vägen skulle det öka kostnaderna för dem som bedriver verksamheten. Med en driftsavgift skulle de kunna delta i de tilläggskostnader för underhållet av vägen som verksamheten medför. I de flesta fall skall den som bedriver verksamheten komma överens om saken med väghållaren. Man har dock inte fått till stånd en ersättningsrekommendation som skulle godkännas av alla parter. Det är omöjligt att bedöma beloppet av de tilläggskostnader som orsakas den som bedriver verksamheten eftersom avgiften skulle gälla en viss väg och det finns ca 280 000 km enskilda vägar i vårt land. Besluten om dessa vägar är alla olika och av olika omfattning.

Staten kan åsamkas kostnader i form av expeditjonskostnader och olika ersättningar

för lokala vägför rättningar. De kommer dock att var synnerligen små i förhållande till den nytta som uppnås med ordnande av vägförbindelserna. Kostnaderna skall betalas med Vägförvaltningens eller Banförvaltningscentralens anslag då dessa ansöker om verkställandet av en lokal vägför rättning eller en ägoreglering.

2.3. Miljökonsekvenser

Förslaget har inte några betydande miljökonsekvenser. Dock kan ägoregleringar och ordnande av vägförbindelserna vid lokala vägför rättningar av enskilda vägar i vissa fall minska trafikbehovet varvid skadeverkningarna på miljön minskar till denna del.

2.4. Verkningarna i fråga om den regionala utvecklingen

Förslaget har inte några direkta regionala verkningar. Ägoregleringar och överföring av områden skulle verkställas främst i glesbygderna. Regleringarna kan ha verkningar som främjar trafiksäkerheten.

3. Beredningen av propositionen

3.1. Beredande organ

Lagförslaget har beretts i en arbetsgrupp som tillsatts av kommunikationsministeriet. Till arbetsgruppen hörde en representant för kommunikationsministeriet och dessutom representanter för justitieministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, Lantmäteriverket, Finlands Kommunförbund, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK samt Vägföreningen i Finland rf. En representant för Vägförvaltningens centralförvaltning har varit sekreterare för arbetsgruppen. I färdigställandet av propositionen har också miljöministeriets representanter deltagit.

3.2. Utlåtande

Utlåtande om arbetsgruppens förslag begärdes av jord- och skogsbruksministeriet, justitieministeriet, inrikesministeriet, finansministeriet, miljöministeriet, Lantmäteriverket, Vägförvaltningen, Banförvaltningscen-

tralen, Finlands Kommunförbund, Vägföreningen i Finland rf, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund rf, Finlands Hippos rf och Finlands Ryttaförbund rf. Utöver ovan nämnda har utlåtande lämnats av Suomen Yksityistiepalvelu. De omständigheter som tas upp i utlåtandena har i mån av möjlighet beaktats vid färdigställandet av propositionen.

4. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2003.

5. Lagstiftningsordning

Genom den föreslagna lagens 38 a § möjliggörs ägoregleringar, dvs. ägobyte och överföring av område, för uppnående av ändamålsenliga fastighetsindelningar. Ägoregleringarna verkställs antingen genom ägobyten eller överföringar av ett område av ringa värde från en fastighet till en annan mot full ersättning. Områdena värderas separat både ur överlåtarens och mottagarens synvinkel. På grund härav är det inte fråga om sådan begränsning av ägarens rättigheter som skulle inverka på lagstiftningsordningen.

I 80 § i den föreslagna lagen ingår ett tillägg, enligt vilket en utomstående person bör ha vägdelägarnas eller väglagets tillstånd att använda vägen för att ordna regelbunden eller tillfällig verksamhet på vägen, om denna medför olägenhet eller ökade väghållningskostnader. Enligt 10 § 1 mom. i lagen kan en näringsidkare beviljas vägrätt bl.a. om användningen av vägen inte medför betydande olägenhet för fastigheten eller vägdelägaren. I lagen finns redan från tidigare en bestämmelse om att för regelbunden trafik på en väg för vilken beviljas bidrag av staten eller kommunen krävs samtycke av vägdelägarna och väglaget. Därför är det motiverat och godtagbart att ange att tillståndsplikten gäller även annan verksamhet som medför olägenhet och att den gäller alla enskilda vägar. Förslaget möjliggör en enhetlig praxis på olika enskilda vägar. Den föreslagna regleringen skall vara väl avgränsad och den innebär inte att rörelsefriheten begränsas så att

det inverkar på lagstiftningsordningen. Eftersom en del av remissinstanserna ansett att propositionen begränsar de grundläggande fri- och rättigheterna föreslås att grundlagsutskottets utlåtande i saken begärs.

I 96 § i den föreslagna lagen ingår en förpliktelse att inte förbjuda att en enskild väg används för annat än transporter som gagnar delägarna om kommunen eller staten understöder underhåll, förbättring eller byggande av vägen. För väglag som fått förbättrings- och byggnadsbidrag gäller förpliktelsen un-

der en tid av tio år efter att den sista bidragsraten har lyfts. Denna förpliktelse innebär en begränsning av ägarens nyttjanderätt som har direkt ekonomisk betydelse. Begränsningen är dock relativt ringa och inverkar inte på propositionens lagstiftningsordning. Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande 10/1995 rd konstaterat det samma då utskottet förra gången behandlade en ändring av 96 §.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

*Lagförslag***Lag****om ändring av lagen om enskilda vägar**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 15 juni 1962 om enskilda vägar (358/1962) 33 a § 2 mom., 38 a §, 38 c § 1 mom., 52 § 1 mom. 11 punkten, 64 § 2 mom. 11 punkten, rubriken för 10 kap., 80 §, 89 a § 2 mom. samt 96 och 98 a §,

av dessa lagrum 33 a § 2 mom. sådan den lyder i lag 555/1995, 38 a § sådan den lyder i lag 521/1975 och i nämnda lag 555/1995, 38 c § 1 mom., 52 § 1 mom. 11 punkten och 98 a § sådana de lyder i lag 1079/2000, 89 a § 2 mom. sådant det lyder i nämnda lag 521/1975 samt 96 § sådan den lyder i lag 1606/1995 och i nämnda lag 1079/2000, samt

fogas till 24 §, sådan den lyder i nämnda lagar 521/1975 och 1079/2000, ett nytt 3 mom., till 38 c §, sådan den lyder i nämnda lag 1079/2000, ett nytt 4 mom. och till lagen nya 97 a och 101 a § som följer:

24 §

Ersättning enligt 1 mom. bestäms endast om väglaget eller, om det inte finns något väglag, vägdelägarna tillsammans eller någon av dem yrkar att ersättning skall bestämmas. Ersättningen skall bestämmas att betalas till väglaget eller, om det inte finns något väglag, till vägdelägarna gemensamt. Om inte de vägdelägare som är närvarande vid förrättningen kommer överens om något annat, fördelas ersättningen mellan vägdelägarna enligt vägenheter eller enligt någon

annan skälig grund. Ersättningsfrågan avgörs i samband med att rätten till vägen enligt 1 mom. beviljas.

33 a §

Ersättningar som beror på åtgärder enligt 9 a § 2 mom. eller 10 § 2 mom. betalas av den som har fordrat att åtgärden vidtas. Om en åtgärd är till uppenbar nytta även för någon annan sakägare, kan denne förpliktas att delta i ersättningarna enligt den nytta han har av åtgärden.

38 a §

Vid en vägförrättning kan förrättningsmännen utan särskilt förordnande verkställa fastighetsbestämning, när åtgärden behövs för bestämning av vägområdet eller för vidtagande av någon annan åtgärd som avses i denna lag. Likaså kan förrättningsmännen utan särskilt förordnande verkställa ägobyte eller överföring av områden, om detta krävs för byggande av väg, indragande av väg, upphävande av vägrätt eller någon annan ändring av vägrätten, om den som sökt vägförrättning eller ägaren till området i fråga så yrkar, eller om det är viktigt att verkställa ägobytet eller överföringen av områden för att åstadkomma en ändamålsenlig fastighetsindelning.

Förutsättningar för ägobyte är att man genom det

1) kan undvika att sådan olägenhet uppstår som skulle förhindra arrangemang för ordnande av vägförbindelse,

2) avsevärt minskar de kostnader eller ersättningar som ordnandet av vägförbindelsen annars skulle medföra, eller

3) avsevärt minskar den olägenhet som ordnandet av vägförbindelsen skulle medföra för ett ändamålsenligt nyttjande av fastigheten eller del därav.

Kan ägobyte inte företas på lämpligt sätt eller kommer fastighetsägarna i fråga överens om överföring av ett område, kan i stället för ägobyte under de förutsättningar som nämns i 2 mom. ett område av ringa värde överföras från en fastighet till en annan mot full ersättning i pengar.

En förutsättning för ägobyte och överföring av område är dessutom att åtgärden inte medför nämnvärd olägenhet för någon. I övrigt gäller i fråga om ägobyte och överföring av områden i tillämpliga delar 59, 65 och 66 § fastighetsbildningslagen.

Vid ägobyte och överföring av områden bedöms det område som överförs från en fastighet till en annan separat ur den överlåtande fastighetens och ur den mottagande fastighetens synvinkel. Om dessa värden avviker från varandra skall den av sakägarna som drar nytta av åtgärden åläggas att ersätta skillnaden.

38 c §

Inom ett område där vägrätterna är oklara eller inom vilket det på grund av ändrade trafikförhållanden är nödvändigt att bygga eller dra in vägar eller reglera vägrätterna på något annat sätt, kan en vägförrättning som gäller ett sådant område verkställas på kommunens, väglagets eller fastighetsägarens ansökan för att ändamålsenliga vägförbindelser skall kunna ordnas och vägrätterna fås att motsvara de ändrade förhållandena (*lokal vägförrättning*). Om ordnandet av vägförbindelserna är nödvändigt för att minska den lokala trafiken på en allmän väg eller för att minska eller slopa antalet plankorsningar mellan väg och järnväg, får lokal vägförrättning sökas även av väghållaren för den allmänna vägen eller av banhållaren. En sådan vägförrättning söks hos lantmäteribrån, som utfärdar förrättningsförordnandet och sköter om verkställandet av förrättningen även i sådana fall då den helt och hållet gäller ett område som avses i 5 § 3 mom. fastighetsbildningslagen. Om allmänt intresse kräver det, kan lantmäteribrån utfärda förordnande för verkställande av lokal vägförrättning utan ansökan.

Ersättningar som orsakas av ordnandet av vägförbindelser vid en lokal vägförrättning som utförs på ansökan av väghållaren för en allmän väg eller av banhållaren, skall betalas av sökanden. Om någon annan sakägare har särskild nytta av arrangemangen kan denne åläggas att delta i betalningen av ersättningar i den mån det provas skäligt.

52 §

Beträffande en befintlig väg skall kommunens vägnämnd, om sakägarna inte har kunnat enas i ett ärende i vilket de har befogenhet att fatta beslut eller om ärendet enligt 38 § eller i övrigt med stöd av denna lag inte skall avgöras vid en vägförrättning, fatta beslut i följande frågor:

11) nedan i 10 kap. nämnda ärenden, med undantag av dem som avses i 80 § 4 mom., samt

64 §

Vid väglagets stämma skall särskilt fattas beslut om:

11) beviljande av rätt till regelbunden verksamhet enligt 80 § 1 mom. samt utfärdande av sådant förbud, varom stadgas i 80 § 3 mom.

10 kap.

Annan användning av väg och användning av annan mark tillfälligt såsom väg

80 §

Tillstånd av vägdelägarna eller väglaget behövs för användning av en väg

1) för regelbunden eller tillfällig verksamhet som anordnas av någon annan än en vägdelägare och som för väghållningen, vägdelägarna eller den fastighet genom vars område vägen löper medför olägenhet som inte är ringa, eller

2) för tillfälliga transporter som gagnar någon annan än en vägdelägare.

Är det fråga om tillfällig användning av vägen, kan tillståndet enligt 1 mom. beviljas av en vägdelägare eller, om vägdelägarna bildar ett väglag, av sysslomannen eller bestyrelsen. För användning av vägen kan en bruksavgift enligt 26 § uppbäras av den som anordnar transporten eller verksamheten.

Vägdelägarna eller väglaget kan likväl för dem som inte har rätt till vägen utfärda allmänt förbud mot användning av vägen för trafik med alla eller vissa slag av motor- eller hästfordon eller mot transport av arbetsmaskiner på vägen. Därtill kan vägdelägarna eller väglaget med kommunens samtycke utfärda allmänt förbud mot eller allmänt begränsa användning av vägen för verksamhet som medför olägenhet som avses i 1 mom. 1 punkten. Ett förbud enligt detta moment utgör inte något hinder för färd till en vägdelägares fastighet i lovliga ärenden och hindrar inte sysslomannen eller bestyrelsen att bevilja ett ovan avsett tillstånd för tillfällig användning av väglagets väg, om det finns vägande skäl därtill. I fråga om vägar som får

eller har fått statligt eller kommunalt bidrag gäller dock bestämmelserna i 96 §.

Om någon som inte har rätt till vägen använder den i strid med 1 eller 3 mom., är han skyldig att på anfordran betala en bruksavgift enligt 26 § samt, om vägen skadats, ersätta skadan.

Om vägen har använts i strid med 1 eller 3 mom. och straff yrkas för det, skall även ersättningskraven framställas vid allmän domstol.

89 a §

Behövs i förväg medel för att täcka kostnader för vägarbete, skall vägnämnden genom sitt beslut fastställa det behövliga beloppet med beaktande av det kostnadsförslag som avses i 38 § 4 mom., och samtidigt bestämma den andel av dessa kostnader som enligt vägenheterna i förväg skall tas ut hos varje vägdelägare.

96 §

Om staten eller kommunen med stöd av denna eller någon annan lag understöder väglaget eller vägdelägarna gemensamt vid underhållet av en väg, får användningen av vägen för annat än trafik som gagnar vägdelägarna inte förbjudas under den period som understödet avser. Detsamma gäller en väg för vars underhåll kommunen svarar på kommunens bekostnad. För regelbunden trafik på vägen krävs även i detta fall väglagets eller vägdelägarnas tillstånd, liksom för användning av vägen för verksamhet som medför sådan olägenhet som avses i 80 § 1 mom. 1 punkten. Om annan trafik än sådan som gagnar vägdelägarna åsamkar fastighetens eller registerenhetens ägare avsevärd olägenhet, kan andra än vägdelägarna förbjudas att använda vägen eller deras rätt att använda vägen begränsas med kommunens samtycke.

Om staten eller kommunen med stöd av denna eller någon annan lag understöder väglaget eller vägdelägarna gemensamt vid förbättringen av en väg eller vid byggandet av en ny väg, eller vägen har byggts helt eller delvis med kommunens medel, skall under en tid av tio år efter att den sista bidragsposten har lyfts eller efter att kommunen har avslutat sitt vägarbete iakttas vad som före-

skrivs i 1 mom. om användning av vägen för annan trafik än sådan som gagnar vägdelägarna.

97 a §

Underhållet av enskilda vägar med rätt till statsbidrag kan kontrolleras med hjälp av de kontrollvägar som har valts av Vägförvaltningen. Ett väglag vars väg valts till kontrollväg är skyldigt att lämna Vägförvaltningen de uppgifter som kontrollen kräver.

98 a §

Besvär över vägdistriktets beslut om statsbidrag får anföras hos den förvaltningsdomstol inom vars domkrets vägen eller största

delen av den finns. På statsbidrag som avses i denna lag tillämpas i övrigt vad som föreskrivs i statsunderstödslagen (688/2001).

101 a §

Då kommunen beviljar samtycke enligt 80 § 3 mom. eller 96 § 1 mom. i denna lag till förbud eller begränsning som gäller användning av väg, beviljar kommunen samtidigt samtycke enligt 51 § 2 mom. vägtrafiklagen (267/1981) till uppsättande av trafikordningar.

Denna lag träder i kraft den 200 .

Helsingfors den 27 september 2002

Republikens President

TARJA HALONEN

Kommunikationsminister *Kimmo Sasi*

Lag

om ändring av lagen om enskilda vägar

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 15 juni 1962 om enskilda vägar (358/1962) 33 a § 2 mom., 38 a §, 38 c § 1 mom., 52 § 1 mom. 11 punkten, 64 § 2 mom. 11 punkten, rubriken för 10 kap., 80 §, 89 a § 2 mom. samt 96 och 98 a §,

av dessa lagrum 33 a § 2 mom. sådan den lyder i lag 555/1995, 38 a § sådan den lyder i lag 521/1975 och i nämnda lag 555/1995, 38 c § 1 mom., 52 § 1 mom. 11 punkten och 98 a § sådana de lyder i lag 1079/2000, 89 a § 2 mom. sådant det lyder i nämnda lag 521/1975 samt 96 § sådan den lyder i lag 1606/1995 och i nämnda lag 1079/2000, samt

fogas till 24 §, sådan den lyder i nämnda lagar 521/1975 och 1079/2000, ett nytt 3 mom., till 38 c §, sådan den lyder i nämnda lag 1079/2000, ett nytt 4 mom. och till lagen nya 97 a och 101 a § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

24 §

Ersättning enligt i 1 mom. bestäms endast om väglaget eller, om det inte finns något väglag, vägdelägarna tillsammans eller någon av dem yrkar att ersättning skall bestämmas. Ersättningen skall bestämmas att betalas till väglaget eller, om det inte finns något väglag, till vägdelägarna gemensamt. Om inte de vägdelägare som är närvarande vid förrättningen kommer överens om något annat, fördelas ersättningen mellan vägdelägarna enligt vägenheter eller enligt någon annan skälig grund. Ersättningsfrågan avgörs i samband med att rätten till vägen enligt 1 mom. beviljas.

33 a §

Ersättningar som beror på åtgärder enligt 9 § 2 mom. eller 10 § 2 mom. betalas av den som har fordrat att åtgärden vidtas. Om en åtgärd är till uppenbar nytta även för någon annan sakägare, kan denne förpliktas att delta i ersättningarna enligt den nytta han har av åtgärden.

Ersättningar som beror på åtgärder enligt 9 a § 2 mom. eller 10 § 2 mom. betalas av den som har fordrat att åtgärden vidtas. Om en åtgärd är till uppenbar nytta även för någon annan sakägare, kan denne förpliktas att delta i ersättningarna enligt den nytta han har av åtgärden.

38 a §

Förrättningsmännen kunna vid vägförrättning utan särskilt förordnande verkställa:

1) fastighetsbestämning, när åtgärden behövs för bestämning av vägområdet eller för vidtagande av någon annan åtgärd som avses i denna lag;

2) ägobyte samt områdes överförande till eller förenande med fastighet mot full ersättning i penningar, om det därigenom är möjligt att undvika uppkomsten av förfång, som enligt 8 § skulle förhindra beviljande av vägrätt till annans område, och under förutsättning, att uppkomsten av nämnda förfång icke genom ändring av vägens sträckning med skäliga kostnader kan förhindras; samt

3) ägobyte, ägnat att minska förfång som byggande av väg förorsakar det ändamålsenliga nyttjandet av fastighet eller del därav.

Ägobyte får företas och ett område får överföras till eller förenas med en fastighet, om sökanden eller ägaren till området så yrkar. En förutsättning är att åtgärden inte

38 a §

Vid en vägförrättning kan förrättningsmännen utan särskilt förordnande verkställa fastighetsbestämning, när åtgärden behövs för bestämning av vägområdet eller för vidtagande av någon annan åtgärd som avses i denna lag. *Likaså kan förrättningsmännen utan särskilt förordnande verkställa ägobyte eller överföring av områden, om detta krävs för byggande av väg, indragande av väg, upphävande av vägrätt eller någon annan ändring av vägrätten, om den sökt vägförrättning eller ägaren till området i fråga så yrkar, eller om det är viktigt att verkställa ägobytet eller överföringen av områden för att åstadskomma en ändamålsenlig fastighetsindelning.*

Förutsättningar för ägobyte är att man genom det

1) kan undvika att sådan olägenhet uppstår som skulle förhindra arrangemang för ordnande av vägförbindelse,

2) avsevärt minskar de kostnader eller ersättningar som ordnandet av vägförbindelsen annars skulle medföra, eller

3) avsevärt minskar den olägenhet som ordnandet av vägförbindelsen skulle medföra för ett ändamålsenligt nyttjande av fastigheten eller del därav.

Kan ägobyte inte företas på lämpligt sätt eller kommer fastighetsägarna i fråga överens om överföring av ett område, kan i stället för ägobyte under de förutsättningar som nämns i 2 mom. ett område av ringa värde överföras från en fastighet till en annan mot full ersättning i pengar.

En förutsättning för ägobyte och överföring av område är dessutom att åtgärden inte medför nämnvärd olägenhet för någon. I övrigt gäller i fråga om ägobyte och över-

medför nämnvärd olägenhet för någon. I övrigt gäller om de nämnda åtgärderna i tillämpliga delar 59, 65 och 66 §§ fastighetsbildningslagen.

38 c §

Inom ett område där vägrätterna är oklara eller inom vilket det på grund av ändrade trafikförhållanden är nödvändigt att bygga eller dra in vägar eller reglera vägrätterna på något annat sätt, kan en vägförrättning som gäller ett sådant område verkställas på kommunens, väglagets eller fastighetsägarens ansökan för att ändamålsenliga vägförbindelser skall kunna ordnas och vägrätterna fås att motsvara de ändrade förhållandena (*lokal vägförrättning*). En sådan vägförrättning söks hos lantmäteribyrån, som utfärdar förrättningsförordnandet och ombesörjer verkställandet av förrättningen även i sådana fall då den helt och hållet gäller ett område som avses i 5 § 3 mom. fastighetsbildningslagen. Om allmänt intresse kräver det, kan lantmäteribyrån utfärda förordnande om en lokal vägförrättning av detta slag utan ansökan.

föring av områden i tillämpliga delar 59, 65 och 66 § fastighetsbildningslagen.

Vid ägobyte och överföring av områden bedöms det område som överförs från en fastighet till en annan separat ur den överlåtande fastighetens och ur den mottagande fastighetens synvinkel. Om dessa värden avviker från varandra skall den av sakägarna som drar nytta av åtgärden åläggas att ersätta skillnaden.

38 c §

Inom ett område där vägrätterna är oklara eller inom vilket det på grund av ändrade trafikförhållanden är nödvändigt att bygga eller dra in vägar eller reglera vägrätterna på något annat sätt, kan en vägförrättning som gäller ett sådant område verkställas på kommunens, väglagets eller fastighetsägarens ansökan för att ändamålsenliga vägförbindelser skall kunna ordnas och vägrätterna fås att motsvara de ändrade förhållandena (*lokal vägförrättning*). *Om ordnandet av vägförbindelserna är nödvändigt för att minska den lokala trafiken på en allmän väg eller för att minska eller slopa antalet plankorsningar mellan väg och järnväg, får lokal vägförrättning sökas även av väghållaren för den allmänna vägen eller av banhållaren.* En sådan vägförrättning söks hos lantmäteribyrån, som utfärdar förrättningsförordnandet och *sköter om* verkställandet av förrättningen även i sådana fall då den helt och hållet gäller ett område som avses i 5 § 3 mom. fastighetsbildningslagen. Om allmänt intresse kräver det, kan lantmäteribyrån utfärda förordnande *för verkställande av lokal vägförrättning utan ansökan.*

Ersättningar som orsakas av ordnandet av vägförbindelser vid en lokal vägförrättning som utförs på ansökan av väghållaren för en allmän väg eller av banhållaren, skall betalas av sökanden. Om någon annan sakägare har särskild nytta av arrangemangen kan denne åläggas att delta i betalningen av ersättningar i den mån det prövas skäligt.

52 §

Beträffande en befintlig väg skall kommunens vägnämnd, om sakägarna inte har kunnat enas i ett ärende i vilket de har befogenhet att fatta beslut eller om ärendet enligt 38 § eller i övrigt med stöd av denna lag inte skall avgöras vid en vägförrättning, fatta beslut i följande frågor:

11) nedan i 10 kap. nämnda ärenden, med undantag av dem som avses i 80 § 3 mom.; samt

11) nedan i 10 kap. nämnda ärenden, med undantag av dem som avses i 80 § 4 mom., samt

64 §

Vid väglagets stämma skall särskilt fattas beslut om:

11) utfärdande av sådant förbud, varom stadgas i 80 § 1 mom.

11) *beviljande av rätt till regelbunden verksamhet enligt 80 § 1 mom. samt utfärdande av sådant förbud, varom stadgas i 80 § 3 mom.*

10 kap.

Tillfälligt begagnande av väg och användande av annan mark tillfälligt såsom väg

80 §

Den, som icke äger rätt till väg, må av vägdelägare eller, om delägarna bilda väglag, av sysslomannen eller bestyrelsen beviljas tillstånd att emot ovan i 26 § stadgad ersättning begagna vägen för vissa tillfälliga transporter. Vägdelägarna eller väglag må likväl för dem, som icke äga rätt till vägen, utfärda allmänt förbud mot färd på vägen med alla eller vissa slag av motor- eller hästfordon eller mot transport av arbetsmaskiner på vägen, såframt av 96 § icke annat följer. Sådant förbud utgör icke hinder för färd till vägdelägarers fastighet i lovliga ärenden och hindrar icke syssloman

10 kap.

Annan användning av väg och användning av annan mark tillfälligt såsom väg

80 §

Tillstånd av vägdelägarna eller väglaget behövs för användning av en väg

1) för regelbunden eller tillfällig verksamhet som anordnas av någon annan än en vägdelägare och som för väghållningen, vägdelägarna eller den fastighet genom vars område vägen löper medför olägenhet som inte är ringa, eller

2) för tillfälliga transporter som gagnar någon annan än en vägdelägare.

Är det fråga om tillfällig användning av vägen, kan tillståndet enligt 1 mom. beviljas av en vägdelägare eller, om vägdelägarna bildar ett väglag, av sysslomannen eller be-

eller bestyrelse att bevilja ovan avsett tillstånd till tillfälligt begagnande av väglagets väg, om vägande skäl därtill föreligga.

Begagnar någon, som icke äger rätt till vägen eller med stöd av 1 mom. icke är berättigad att färdas på densamma, tillfälligt vägen för trafik med motor- eller hästfordon eller för transport av arbetsmaskin, är han skyldig att på anfordran erlagga i 26 § avsedd ersättning för begagnande av vägen samt att, om vägen skadats ersätta skadan.

Har väg begagnats i strid med ovan i 1 mom. avsett förbud och straff därför påyrkas, skola även ersättningskraven framställas vid allmän domstol.

styrelsen. För användning av vägen kan en bruksavgift enligt 26 § uppbäras av den som anordnar transporten eller verksamheten.

Vägdelägarna eller väglaget kan likväl för dem som inte har rätt till vägen utfärda allmänt förbud mot användning av vägen för trafik med alla eller vissa slag av motor- eller hästfordon eller mot transport av arbetsmaskiner på vägen. Därtill kan vägdelägarna eller väglaget med kommunens samtycke utfärda allmänt förbud mot eller allmänt begränsa användning av vägen för verksamhet som medför olägenhet som avses i 1 mom. 1 punkten. Ett förbud enligt detta moment utgör inte något hinder för färd till en vägdelägares fastighet i lovliga ärenden och hindrar inte sysslomannen eller bestyrelsen att bevilja ett ovan avsett tillstånd för tillfällig användning av väglagets väg, om det finns vägande skäl därtill. I fråga om vägar som får eller har fått statligt eller kommunalt bidrag gäller dock bestämmelserna i 96 §.

Om någon som inte har rätt till vägen använder den i strid med 1 eller 3 mom., är han skyldig att på anfordran betala en bruksavgift enligt 26 § samt, om vägen skadats, ersätta skadan.

Om vägen har använts i strid med 1 eller 3 mom. och straff yrkas för det, skall även ersättningskraven framställas vid allmän domstol.

89 a §

Erfordras i förväg medel för bestridande av vägarbete, skall vägnämnden genom beslut fastställa det behövliga beloppet med beaktande av ovan i 48 § 2 mom. avsett kostnadsförslag samt tillika bestämma den andel, som enligt vägenheterna i förväg skall uppbäras hos varje vägdelägare för bestridande av dessa kostnader.

Behövs i förväg medel för att täcka kostnader för vägarbete, skall vägnämnden genom sitt beslut fastställa det behövliga beloppet med beaktande av det kostnadsförslag som avses i 38 § 4 mom., och samtidigt bestämma den andel av dessa kostnader som enligt vägenheterna i förväg skall tas ut hos varje vägdelägare.

Gällande lydelse

96 §

Om staten eller kommunen understöder underhållet av en enskild väg eller om kommunen svarar för kostnaderna för underhållet av en enskild väg, får användningen av vägen för annat än trafik som gagnar vägdelägarna inte förbjudas. För regelbunden trafik på vägen krävs även i detta fall samtycke av väglaget eller vägdelägarna. Om annan trafik än sådan som gagnar vägdelägarna åsamkar fastighetens eller registerenhetens ägare avsevärd olägenhet, kan andra än vägdelägarna förbjudas att använda vägen eller deras rätt att använda vägen begränsas med kommunens samtycke.

Har kommunen beviljat bidrag för byggande av en enskild väg eller byggt en väg helt eller delvis med kommunens medel, skall stadgandena i 1 mom. iakttas under en tid av tio år efter att den sista bidragsraten lyfts eller efter att kommunen har avslutat sitt vägarbete.

98 a §

I ett sådant beslut som vägdistriktet har fattat och som gäller återkrav av statsbidrag eller en del av detta, kan väglaget söka ändring hos den förvaltningsdomstol inom vars domkrets vägen eller största delen av den ligger. Ändring skall sökas i den ordning som anges i förvaltningsprocesslagen

Föreslagen lydelse

96 §

Om staten eller kommunen *med stöd av denna eller någon annan lag* understöder *väglaget eller vägdelägarna gemensamt vid underhållet av en väg*, får användningen av vägen för annat än trafik som gagnar vägdelägarna inte förbjudas *under den period som understödet avser. Detsamma gäller en väg för vars underhåll kommunen svarar på kommunens bekostnad.* För regelbunden trafik på vägen krävs även i detta fall väglagets eller vägdelägarnas *tillstånd, liksom för användning av vägen för verksamhet som medför sådan olägenhet som avses i 80 § 1 mom. 1 punkten.* Om annan trafik än sådan som gagnar vägdelägarna åsamkar fastighetens eller registerenhetens ägare avsevärd olägenhet, kan andra än vägdelägarna förbjudas att använda vägen eller deras rätt att använda vägen begränsas med kommunens samtycke.

Om staten eller kommunen med stöd av denna eller någon annan lag understöder väglaget eller vägdelägarna gemensamt vid förbättringen av en väg eller vid byggandet av en ny väg, eller vägen har byggts helt eller delvis med kommunens medel, skall under en tid av tio år efter att den sista bidragsposten har lyfts eller efter att kommunen har avslutat sitt vägarbete iakttas vad som föreskrivs i 1 mom. om användning av vägen för annan trafik än sådan som gagnar vägdelägarna.

97 a §

Underhållet av enskilda vägar med rätt till statsbidrag kan kontrolleras med hjälp av de kontrollvägar som har valts av Vägförvaltningen. Ett vägslag vars väg valts till kontrollväg är skyldigt att lämna Vägförvaltningen de uppgifter som kontrollen kräver.

98 a §

Besvär över vägdistriktets beslut om statsbidrag får anföras hos den förvaltningsdomstol inom vars domkrets vägen eller största delen av den finns. På statsbidrag som avses i denna lag tillämpas i övrigt vad som föreskrivs i statsunderstödslagen (688/2001).

(586/1996). I andra beslut om statsbidrag som vägdistriktet fattat får ändring inte sökas genom besvär.

101 a §

Då kommunen beviljar samtycke enligt 80 § 3 mom. eller 96 § 1 mom. i denna lag till förbud eller begränsning som gäller användning av väg, beviljar kommunen samtidigt samtycke enligt 51 § 2 mom. vägtrafiklagen (267/1981) till uppsättande av trafikordningar.

—————
Denna lag träder i kraft den 200
—————